

QUICK SCAN ECONOMISCHE IMPACT EVENEMENTEN LEEWARDEN

Notitie BBO - juni 2019

Bezoek van evenementen als vrijetijdsbesteding neemt toe.¹ Parallel daaraan is het aantal evenementen en festivals in Nederland de laatste jaren sterk toegenomen. Ook het aantal bezoekers van festivals is toegenomen.² Evenementen en festivals vervullen dus een toenemende vraag van consumenten, maar hebben ook een economische impact. In de discussie over de (groei van) festivals speelt de economische factor een rol.

De gemeente Leeuwarden wil de economische meerwaarde van evenementen en festivals voor Leeuwarden in beeld brengen. Het gaat daarbij niet om een uitgebreide analyse van (exacte) economische gegevens per evenement of festival, maar om een meer algemeen beeld van wat evenementen en festivals in Leeuwarden opbrengen. Het gaat in die zin om een beknopte studie in de vorm van een quick scan. De gemeente heeft BBO gevraagd die quick scan uit te voeren. Op basis van aannames wordt, als wijze van vingeroefening, een indicatie gegeven van de totale bestedingen en werkgelegenheidseffecten.

Economische impact: model

De economische impact van een evenement of festival komt primair voort uit de bestedingen die gepaard gaan met een evenement of festival. Vanuit een 'economisch model' leveren evenementen en festivals de volgende (bestedings)effecten op.

- Directe impact: bestedingen van bezoekers (horeca, winkels e.d.) en omzet van het evenement of festival (waaronder inzet van eigen personeel).
- Indirecte impact: uitbesteden van werkzaamheden/toeleveranciers.
- Afgeleide bestedingseffecten: werknemers besteden een deel van het inkomen in de regio.³

De impact in de vorm van bestedingen leidt tot banen. Werkgelegenheid is een afgeleide van de toename van omzet en bestedingen.

Naast de bestedingseffecten wordt ook wel gesproken van imago-effecten: events en festivals creëren naamsbekendheid en kunnen een positief effect op het imago van een stad of regio hebben.⁴ Het positieve of verbeterde imago kan effect hebben op de algemene aantrekkelijkheid van de stad of regio voor bezoek en vestiging (bedrijven en bewoners). Ook kunnen evenementen of festivals een effect hebben op het versterken van de creatieve sector in een stad of regio en op die manier bijdragen aan economische structuurversterking. Deze effecten spelen meer op de lange termijn en kunnen leiden tot extra omzet (bestedingen) in de toekomst.

¹ PleasureWorld NRIT (2018), *Deel 2 van het Trendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd 2018*. PleasureWorld NRIT, Centraal Bureau voor de Statistiek, NBTC Holland Marketing en CELTH, p. 184.

² Zie bijvoorbeeld <http://vvem.nl/tag/festivalmonitor/>

³ Ook wel consumptieve (bestedings)effecten of tweede orde effecten genoemd.

⁴ Dit wordt ook wel de 'PR-waarde' genoemd.

Bij het bepalen van de economische impact gaat het om de *extra* bestedingen. Bestedingen die ook zonder het evenement of het festival wel waren gedaan in de regio (hier Fryslân), zijn wat betreft economische impact niet relevant: er is dan sprake van een substitutie-effect, en per saldo geen extra effect. De economische impact is vooral te verwachten van bezoekers (en toeristen) van buiten de regio. Dat type bezoeker besteedt ook doorgaans meer dan bezoekers uit de regio zelf.

Er moet verder rekening mee worden gehouden dat niet alle effecten in de regio neer slaan. Er is sprake van zogenoemde 'weglekeffecten'. Weglekeffecten houden in dat een deel van de bestedingen 'weglekt' naar aanbieders/producenten buiten de regio.

Type evenement/festival

Een groot meerdaags festival met (inter)nationale bezoekers zorgt voor meer bestedingen van bezoekers van buiten de regio; evenementen met veel lokale bezoekers hebben een kleinere regionale impact. Het is dus relevant om te kijken waar de bezoekers vandaan komen en hoe lang ze verblijven.

Bij de evenementen en festivals in Leeuwarden kan een onderscheid worden gemaakt tussen 1-daagse vooral lokaal/regionaal georiënteerde evenementen en festivals aan de ene kant, en meerdaagse evenementen en festivals die relatief meer bezoekers van buiten de regio trekken aan de andere kant.

Evenementen en festivals die er, qua potentie van regionale bestedingen, vooral toe doen zijn onder meer de Luchtmachtdagen, Psy-Fi Festival, Media Art Festival, Noordelijk Film Festival, Welcome to the Village en Cityrock Leeuwarden.⁵ Die Evenementen en festivals zijn meerdaags en trekken een bovengemiddeld aantal bezoekers van buiten de regio. Bij dit type evenementen en festivals gaat het - buiten de Luchtmachtdagen - over meerdere dagen gerekend om ca. 150.000 bezoekers. De Luchtmachtdagen die niet jaarlijks in Leeuwarden worden georganiseerd, trokken in 2016 naar schatting 280.000 bezoekers (over twee dagen).

Eéndaagse evenementen en festivals trekken ook veel bezoekers, maar waarschijnlijk slechts een klein deel bezoekers van buiten de regio. Het gaat dan bijvoorbeeld om Koningsdag Leeuwarden, het Befrijdingsfestival Fryslân, de Sinterklaas Intocht Leeuwarden, de jaarmarkt Leeuwarden, en het Leip Festival.⁶ Een uitzondering is Into the Grave (4.000 bezoekers) waarvan bekend is dat ongeveer driekwart van de bezoekers van buiten de regio komt.

Economische impact: resultaten

Bestedingen bezoekers

Op basis van bovenstaande indeling kan een globale schatting worden gemaakt van de uitgaven die de bezoekers doen. Die schatting is gebaseerd op enkele veldonderzoeken die zijn gedaan bij evenementen en festivals en algemene kengetallen over

⁵ Zie de bijlage.

⁶ Zie de bijlage.

bestedingen van toeristen.⁷ Bij 150.000 bezoekers (over meerdere dagen) liggen de uitgaven bij de meerdaagse festivals met relatief veel bezoekers van buiten de regio in de orde van grootte van 7,5 miljoen euro. De Luchtmachtdagen zijn daarbij buiten beschouwing gelaten vanwege het specifieke karakter ervan, en omdat er geen nadere gegevens over de bezoekers zijn.

De ééndaagse festivals en de meerdaagse festivals met weinig bezoekers van buiten de regio, trekken zo'n 500.000 bezoekers. Daar kan op basis van gebruikelijke kengetallen een uitgaventotaal worden geschat van ook rond de 7,5 miljoen euro.⁸ Dat betreft een minimum omdat niet van alle evenementen en festivals bezoekersaantallen bekend zijn.

Omzet organisatie

Bovenop die uitgaven komt de omzet van festivals.⁹ Daar zijn lang niet van alle evenementen en festivals gegevens over bekend. Aangenomen mag worden dat de meerdaagse festivals een grotere omzet hebben dan de kleinere ééndaagse. Van enkele meerdaagse festivals is de omzet bekend, zoals van WttV (1,1 miljoen) en van Psy-Fy (3 miljoen). Die getallen zijn niet '1-op-1' te vertalen naar andere evenementen en festivals, maar het gaat waarschijnlijk wel om enkele miljoenen in totaal.

Substitutie- en weglekeffecten

Zoals gezegd, moet worden verondersteld dat een deel van de bestedingen van bezoekers een substitutie-effect betreft. Dat geldt in belangrijke mate voor bezoekers uit de regio zelf. Er zijn geen exacte gegevens hierover bekend. Op basis van de gegevens die er zijn van enkele evenementen en festivals mag worden verondersteld dat bij meerdaagse festivals met relatief veel bezoekers van buiten de regio een ruim aandeel als extra bestedingen in de regio mogen worden beschouwd - hier geschat op 50-80%.

De ééndaagse festivals en de meerdaagse festivals met weinig bezoekers van buiten de regio zullen slechts een klein aandeel extra bestedingen in de regio veroorzaken - hier geschat op 10-20%.

Van de enkele festivals waar omzetgegevens van bekend zijn, is aangegeven dat ca. driekwart van de uitgaven bij regionale aanbieders besteed wordt. Dat wil niet zeggen dat dat deel dan ook volledig in de regio besteed wordt, omdat immers de regionale aanbieders op hun beurt deels ook weer toeleveranciers van buiten de regio hebben.¹⁰ Het deel van de uitbesteding die uiteindelijk in de regio neerslaat, is dus kleiner.

Afgeleide bestedingseffecten

Er zijn geen goede gegevens over het aantal banen dat in de regio betrokken is bij evenementen en festivals. Het gaat om de banen bij de festivalorganisaties zelf en bij toeleveranciers. Als het bij elk festival in totaal om een aantal van ca. 2-5 banen gaat, zou het in totaal om ruwweg 50-100 banen kunnen gaan. Daar komen de banen bij regionale toeleveranciers bij. Het inkomen dat gepaard gaat met die banen genereert

⁷ De meeste bronnen geven een schatting van uitgaven per persoon per dag van ergens rond de 75 euro bij meerdaags bezoek. Bij verblijfstoeristen zijn kengetallen bekend van uitgaven per persoon per dag van ongeveer 75 euro (gemiddelde van besteding bij hotelovernachting (87 euro) en logies en ontbijt (65 euro)). Bij evenementen en festivals zullen de uitgaven echter lager zijn, omdat vaak eenvoudiger (camping) overnacht wordt. Een bedrag van bijvoorbeeld 50 euro lijkt dan realistischer.

⁸ Bij dagrecreanten 15 euro per persoon per dag.

⁹ In beginsel moet daarbij worden gecorrigeerd voor de ticketprijs die in de uitgaven pppd van bezoekers is meegenomen. Bij gebrek aan gegevens is dat hier achterwege gelaten; het effect zal niet heel groot zijn.

¹⁰ Andersom kan overigens ook: aanbieders van buiten de regio kunnen ook weer toeleveranciers van binnen de regio inhuren.

afgeleide bestedingseffecten, voor zover de betreffende personen in de regio wonen. Het gaat doorgaans maar om een klein deel van het inkomen (ca. 30%) dat als consumptieve bestedingen in de regio neerslaat.

Conclusie

Op basis van bovenstaande, en een (groot) aantal aannames kan, als wijze van vingeroefening, een indicatie worden gegeven van de totale *extra* bestedingen en werkgelegenheidseffecten, rekening houdend met weglekeffecten. Het gaat om naar schatting 7,5-10 miljoen euro *extra* bestedingen en 125-150 banen.

Daarbij zij bedacht dat mogelijk niet alle evenementen en festivals in beeld zijn gebracht. De Luchtmachtdagen zijn sowieso niet meegenomen. Het betreft dus een 'ruwe' minimumschatting. Er is ook niet gekeken naar (lange termijn) effecten in de sfeer van imago-effecten, en effecten in de vorm van het versterken van de creatieve sector.

			Bestedingen exclusief substitutie- en weglekeffecten	Afgeleide bestedings- effecten	Banen**
Uitgaven/ bestedingen	Veel bezoekers van buiten regio/meerdaags	7,5 miljoen euro	4-5 miljoen euro	0,5-1,5 miljoen euro*	125-150
	Veel bezoekers van binnen regio/één-daags	minimaal 7,5 miljoen euro	1-1,5 miljoen euro		
Organisatie-omzet		enkele miljoenen euro	(deel van) enkele miljoenen euro		
Luchtmachtdagen		PM			

* Als het in totaal om ruwweg 50-100 fulltime banen bij organisaties zelf gaat en bijvoorbeeld een zelfde aantal bij regionale toeleveranciers, gaat het om 100-200 banen; als die grotendeels ook in de regio wonen en er gemiddeld besteedbaar inkomen van ca. 30.000 euro is, dan kunnen de afgeleide bestedingseffecten - uitgaande van ca. 30% dat aan consumptieve bestedingen in de regio - worden geschat op 1-1,5 miljoen euro.

** Fte; uitgaande van ca. 60.000 euro per fte.

Bron: schatting BBO

Bijlage: overzicht evenementen en festivals Leeuwarden

Meerdaags

Evenement	Aantal dagen	Bezoekaantal 2016 (schatting)	Bezoekers buiten regio*
Luchtmachtdagen	2	210.000	3
Psy-Fi Festival	5	65.000	3
Fries Straatfestival	3	60.000	1
Noordelijk Film Festival	5	35.000	2
Promised Land Festival	3	22.500	?
Welcome to the Village	3	21.000	2
Grouster Skûtsjewike	10	12.500	1
Media Art Festival	17	10.000	3
City Proms	4	10.000	1
Big Taste Festival	4	6.000	1
Cityrock Leeuwarden	2	5.000	2
Lunato Kermis Leeuwarden	5	4.500	1
De Culinaire Verleiding	3	4.000	1
Elfstedentochten	PM**	?	2

* 3=relatief veel; 2=gemiddeld; 1=relatief weinig (regio = provincie Fryslân)

** Er is een aantal Elfstedentochten dat meerdaags wordt verreden/gevaren e.d.

Eéndaags

Evenement	Aantal dagen	Bezoekaantal 2016 (schatting)	Bezoekers buiten regio*
Koningsdag Leeuwarden	1	100.000	1
Befrijdingsfestival Fryslân	1	80.000	1
Sinterklaas Intocht Leeuwarden	1	25.000	1
Jaarmarkt Leeuwarden	1	10.000	1
Leip Festival	1	8.000	1
Hemels	1	7.500	1
Dancetour Leeuwarden	1	7.000	?
Loop Leeuwarden	1	6.000	1
Into the Grave	1	4.000	3
City Jazz Leeuwarden	1	3.000	1
UITfestival Leeuwarden	1	2.500	1
Bloemenmarkt Leeuwarden	1	?	1
Antiek- en curiosamarkt Leeuwarden	-	?	1
Elfstedentochten*	1	?*	1

* 3=relatief veel; 2=gemiddeld; 1=relatief weinig (regio = provincie Fryslân).

** Bij Elfstedentocht voor motoren en auto's naar schatting 3.500 bezoekers; bij Elfstedentocht Rally voor Oldtimers naar schatting 1.000 bezoekers.